

Czapska, Magdalena

Sprawozdanie z sesji na temat "Święty Wojciech i początki Kościoła w Polsce"

Mazowieckie Studia Humanistyczne 3/2, 183-185

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**SPRAWOZDANIE Z SESJI NA TEMAT *ŚWIĘTY WOJCIECH
I POCZĄTKI KOŚCIOŁA W POLSCE***

23 kwietnia 1997 r. w tysięczną rocznicę śmierci św. Wojciecha w Tumie i w Łęczycy odbyła się sesja naukowa nt. *Św. Wojciech i początki Kościoła w Polsce*. Organizatorami sesji byli: Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu, Katedra Historii Kościoła Epoki Średniowiecza Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, Burmistrz i Rada Miasta Łęczycy. Patronat honorowy nad sesją objął biskup łowicki Alojzy Orszulik. W spotkaniu udział wzięli znawcy tematu z kraju oraz profesorowie i studenci MWSH-P w Łowiczu, ATK w Warszawie. Referaty wygłosili profesorowie z Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, MWSH-P w Łowiczu oraz przedstawiciele Służb Ochrony Zabytków z naczelnym konserwatorem zabytków prof. dr. hab. Andrzejem Tomaszewskim na czele. W sesji uczestniczyli także kanonicy kapituły z Łowicza i Łęczycy oraz wielu gości, wśród których znalazł się marszałek Senatu Adam Struzik. Wybór Tumu i Łęczycy na miejsce zorganizowania sesji nie był przypadkowy. Archikolegiata tumaska jest bowiem uważana za jeden z najcenniejszych zabytków wczesnochrześcijańskich w Polsce, ponadto przebywał tu św. Wojciech w drodze do Gdańska.

Sesja rozpoczęła się uroczystą mszą św. w kościele św. Mikołaja w Tumie pod Łęczycą. Ksiądz biskup Alojzy Orszulik powitał uczestników sesji i wygłosił krótką homilię, poświęconą wartościom uniwersalizmu chrześcijańskiego w procesie integracji Europy. Zwrócił uwagę, że sesja w Łęczycy stanowi wstęp do wydarzeń koronujących uroczystości i obchody przypominające życie i męczeńską śmierć św. Wojciecha – spotkaniem w Gnieźnie Ojca Świętego Jana Pawła II z prezydentami i przedstawicielami władz państwowych Polski, Czech, Niemiec, Słowacji, Węgier i Litwy oraz przedstawicielami kardynałów, arcybiskupów i biskupów Europy. Ks. biskup Orszulik wyraził przekonanie, że przyjazd papieża, podobnie jak wszystkie inne uroczystości pogłębią świadomość historyczną i wydobędą tradycje chrześcijańskie z historii naszego kraju, wskażą także na rolę Kościoła w życiu naszego Państwa i narodu. Wystąpienie ks. biskupa było pełne refleksji historycznych i odniesień do współczesności.

Historię romańskiego tumu łęczyckiego przedstawił w sposób niezwykle interesujący generalny konserwator zabytków prof. dr. hab. Andrzej Tomaszew-

ski. Bazylika ta należy do najokazalszych budowli chrześcijańskiej Europy XII w. i jest ona dla historyków przedmiotem wielu badań. Wciąż poszukuje się odpowiedzi na podstawowe pytanie, dotyczące jej genezy i pierwotnego kształtu. Nie jest bowiem znany ani fundator, ani okoliczności fundacji, ani też zamierzone funkcje tej monumentalnej budowli. Prof. Tomaszewski przedstawił zebrany wszystkie funkcjonujące w historiografii przypuszczenia i hipotezy dotyczące początków kolegiaty: spornej daty jej powstania, postaci fundatorów, dokonał także analizy naukowej wpływów i powiązań z architekturą europejską w kształcie architektonicznym. Przedstawił rozwój przestrzenny budowli w ciągu wieków, zwracając uwagę na jej funkcje liturgiczne, społeczne i symboliczne.

Wystąpienie prof. Tomaszewskiego zakończyło uroczyste otwarcie sesji w Tumie, a obrady kontynuowano na Ratuszu w Łęczycy. Przewodniczący obrad, ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski, prodziekan Wydziału Pedagogicznego MWSH-P w Łowiczu, przedstawił na tle wydarzeń historycznych drogę życiową św. Wojciecha od narodzin, przez młodość, edukację, działalność misyjną aż po męczeńską śmierć z rąk Prusów.

Prof. dr hab. Maria Miśkiewicz poruszyła problem pogaństwa i chrześcijaństwa na Mazowszu we wczesnym średniowieczu. Referentce udało się wyodrębnić specyfikę tego regionu na mapie chrześcijańskiej Polski średniowiecznej. W swoim referacie interesująco przedstawiła, jak wyglądał wielowiekowy proces przyjmowania przez ludność grodów i osiedli wiejskich religii chrześcijańskiej. Na podstawie licznych badań archeologicznych, wyglądu zawartości cmentarzysk, zestawu zachowanych w ziemi przedmiotów, referentka oceniła, jaka była recepcja chrześcijaństwa, a także jak długo trwała tradycja pogaństwa w życiu ludzi ochrzczonych. Prof. Miśkiewicz dowiodła, że aż do XIII w. chrześcijaństwo na Mazowszu nie wniknęło głęboko w świadomość mieszkańców tego regionu.

O wyglądzie chrześcijaństwa w czasach św. Wojciecha mówił również prof. dr hab. Marek Derwich w referacie pt. *Miejsce mnichów i eremitów w kulturze religijnej Polski doby św. Wojciecha*. Do różnych aspektów samej postaci św. Wojciecha nawiązali natomiast ks. prof. dr hab. Kazimierz Dola i prof. dr hab. Tadeusz Wasilewski. Pierwszy z nich przedstawił w kilku zwięzłych punktach grono przyjaciół św. Wojciecha, którzy znali i cenili jego osobę oraz należeli do pierwszych chrześcijan, jacy oddali mu cześć i szerzyli jego kult. Prof. Wasilewski zaś zajął się liturgią rzymsko-bizantyńską w działalności misjonarskiej świętego. Przybliżył wydarzenia z jego życia, szukając przyczyn tak niezwykłego sukcesu misji św. Wojciecha i jego uczniów. Wielkie uznanie, jakie zdobył, było wynikiem – według słusznej tezy prof. Wasilewskiego – daleko posuniętej tolerancji i życzliwości wobec istniejącej na terenach objętych jego misją liturgii grecko-słowiańskiej i umiejętności godzenia obrządków – greckiego z rzymskim, łacińskim.

Ostatni referat wygłosił prof. dr hab. Tadeusz Poklewski. Przedstawiając przebieg i wyniki badań archeologicznych na terenie archikolegiaty tumskiej, dowiódł istnienia budowli przed 1136 r. oraz opactwa Najświętszej Marii Panny i św. Aleksego, pozostawił także otwarty problem związków św. Wojciecha z budowlami łęczyckimi.

Wszystkie referaty cieszyły się dużym zainteresowaniem i wzbudziły ożywioną dyskusję. Cieszy również fakt, że sesja w Łęczycy pozostawiła po sobie ślad: Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu zebrała i wydała drukiem zarówno wystąpienia w Łęczycy, jak i opracowania spoza sesji, nawiązujące ściśle do tematu jubileuszowego pod wspólnym tytułem: *Święty Wojciech i wejście Polski do Europy* (Łowicz 1997).

Magdalena Czapska